

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf.; celoletno: 4 RM — Rpf.
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire —60.

„Čuvajmo slovensko dostojanstvo!“

Voditeljski tečaj in občni zbor osrednje slovenske organizacije.

Tih božični dan je bil, ko so se v prostorih Slovenske prosvetne zveze v Celovcu zbirali krajevni vodje kulturnega življenja slovenske narodne družine, da si osvojijo in potrdijo misli in smernice za svoje predstoječe, odgovornosti polno delo ter zadržanje in da času in prilikam primerno manifestirajo svojo zvestobo narodu, kateremu pripadajo po krvi in duši, in državi, katere zvesti državljanji so. Odziv na vabilo k dnevu slovenske prosvete v Celovcu je bil nenavadno, moška in ženska mladina je zastopala prav vse kraje dežele, koder biva slovenska narodna družina, sivolasi narodni delavci se niso mogli načuditi številu in gorečnosti vrste mladih delavcev, osrednji odbor pa je smel z zaščeno ugotovljati strnjeno in disciplinarno zavednih koroških Slovencev. Še zunanji okvir zborovanja je bil primeren: na pročelju okinčane dvorane je v velikih črkah blestel Zupančičev verz „Moj narod star je težkih tisoč let, moj narod moder je ko kralj Matjaž!“, dekleta so okitila z zelenjem sliko knežjega kamna, velik portret Führer-ja in kanclerja Adolfa Hitler-ja, delo slovenskega slikarja Benedika, in še slika pokojnega predsednika Zveze Vinka Poljanca. Ostale stene so krasile slike Franceta Prešerna, Valentina Vodnika in Andreja Einspielerja. Še slovenska pesem je prispievala svoj delež k skupnemu utisu, katerega je zaostavil lepi dan slovenske prosvete v vseh udeležencih.

Brzjavni pozdrav notranjemu ministru.

Himna „Slovenec sem!“, podana po osrednjem pevskem zboru, je odpirala veliki slovenski zbor, nakar je navzočih 200 udeležencev z odobravanjem pritrtilo brzjavnemu pozdravu, naslovljenem na g. notranjega ministra dr. Wilhelma Fricka, z naslednjim besedilom:

„Slovenska narodna družina na Koroškem pošilja povodom letnega občnega zbora Slovenske prosvetne zveze gospodu notranjemu ministru svoje udane pozdrave in jih druži s prošnjo, naj bi gospod minister zajamčil slovenski narodni skupini svoboščine kulturnega delovanja.“

Voditeljski tečaj.

Tečaj je izpolnilo dvoje predavanj, kratkih, nazornih, sledeči razgovor jih je dopolnil.

„Kulturni stiki med Nemci in južnimi Slovani“ je bil naslov prvega. Predavatelj — urednik „Mladega Korotana“ — je segel nazaj v pradavno zgodovino, ko so imela arijska plemena še svojo skupno domovino, in v številnih besednih primerih nakazal sličnosti izrazov pri Nemcih in južnih Slovanih. Sledeča sosesčina obeh ljudstev na evropskih tleh je imela za naravno posledico, da sta se sosedna medsebojno vedno bolj spoznavala in medsebojno vplivala na razvoj. Često so bili medsebojni stiki tudi nehoteni. Nemški protestantizem je Slovence posredno izposloval prvo slovensko knjigo, tiskano v slovenskem jeziku v nemškem mestu Tübingen. Doba književne romantike je oba naroda zavestno povezala. Goethe, brata Grimm, Herder so se navduševali nad narodnimi pesnitvami jugovzhoda, France Prešeren je bil prijatelj nemškega pesnika Anastazija Grüna, pod vplivom predvsem nemških pesnikov se je razvijal njegov silni talent. Edinstveno je prijateljstvo velikega Goetheja z ženjalnim Srbom

Vukom Karadžičem. Minulo stoletje, stoletje narodnega preporoda med južnimi Slovani, je prepolno dokazov, da si narodi-sosedje trajno medsebojno posredujejo sadove svojih kultur. Če se ima slovenski narod prav mnogo zahvaliti nemški srednji in visoki šoli, se je na drugi strani oddolžil s svojimi sinovi, ki so množili nemško kulturo, da se omejnita samo naravoslovec Jožef Štefan in kartograf Blaž Kocen. Predavatelj je končno segel še v najnovejšo dobo in se pri tem dotaknil tudi izvanredno uspešne nemške književne razstave v Beogradu in njenih odmevov med Jugoslovani.

„Kulturna zgodovina slovenskih ljudstev“ je bil naslov drugega predavanja. Predavatelj je uvodno nakazal izredne sličnosti narodne zgodovine slovenskih ljudstev. Usoda jim je naklonila dolga stoletja srčnega in razumskega zorenja. Ni jih rada obremenjevala s posli zunanje urejanja in upravljanja, kot bi jih hotela pridržati za dobo, ki bo v znamenju nove kulturnosti. Tako zveni pri Slovanih vprek močna lirična, čustvena struna, njihova književnost je prepolna srčnih izlivov, mladostnega ognja in še nenavadno zdrave intuicije. Na upravi svoj način doživljajo slovenski narodi svet v sebi in okoli sebe, po svoji duševnosti že danes prispevajo svoj delež k ustvaritvi nove, razumarstvu odmaknjene Evrope.

Zivahni razgovor, prepleten z vedro pesmijo, je dopoldanske prosvetne urice zaključil.

Občni zbor S. P. Z.

Krepka Adamičeva „Kaj ti je Mojca“, podana po tridesetčlanskem osrednjem pevskem zboru, ga je otvorila. Podpredsednik g. Janko Ogris je nato ugotovil, da je od 35 v zvezi včlanjenih društev navzočih 33 članic, izrazil je veselje da dosega število zastopnikov nad 200 oseb, in podal zborov spored. Mladi, krepki Bilčovščani so uvodni pesmi dodali par sočnih svojih pesmi, nakar je podpredsednik v jednatem in globokem govoru nanizal številno vzpodbud in o-pominov za novo delo v novem „Slovenskem kulturnem društvu“.

„Naloga slovenskega kult. društva“.

„Na živih stebrih je zgrajen kulturni dom koroških Slovencev. Poljanec, Krajger, Grafenauer, Brejc, Einspieler, Jane-

žič, Majar Ziljski Slomšek, Jarnik in še sto drugih slovenskih velikanov ga je gradilo. Da bi ne bilo le-teh, mi bi se ne shajali več na prosvetnih dnevih. Od teh mož smo si navzeli idealizma, s katerim smo preboleli nedavno dobo, ko se je ljudstvo že vpraševalo: ali smo še Slovenci? Prosvetna zveza, oprta na krajevne organizacije in njihove vodje, je zastavila vse svoje sile in danes stoji pred nami nova slovenska prosvetna organizacija z novimi pravili in novim ustrojem. Sicer kulturno društvo kot prostovoljna, od krajevnih prilik zavisna organizacija ne bo nikakor moglo od pomoči vsem nedostatom našega kulturnega življenja, vendar bo njegovo delo dajalo vsemu narodu dovolj moralnih sil, da pod težo razmer ne bo omagal. Ob vsakih prilikah ima narod dolžnost, da z delom dokazuje svojo voljo do življenja. To voljo dokazuje najbolj primerno z neumornim in discipliniranim prosvetnim delom, ki je najhvaležnejši kos narodnega življenja. Državna oblast je nova društvena pravila potrdila. Njeno potrdilo nam mora biti ukaz, da se v pravih predvidenih kulturnih svoboščin v polni meri poslužimo! Vsako, tudi najmanjše delo v prosveti — in naj si je skromna deklamacija, kratka pesmica, mala igrice, ena sama knjiga, ena sama pobuda in prošnja — rodi svoj sad in bogati našo duševnost. Vse delo pa naj sloni na fundamentu iskrene domače vernosti, ki ga bo duhovno bogatila in mu utisnila pečat vekotrajnosti.“

„Čuvajmo slovensko dostojanstvo“

je bil naslov drugega govora, podanega po prosvetnem tajniku. Naj nanizamo iz njega nekatere glavne misli:

„Pred 1300 leti je naš rod posedel to zemljo, koder se danes nahaja. S svojim delom, s svojo kulturnostjo ji je utisnil svoj pečat. Tudi zemlja je utisnila svoj značaj njegovi duševnosti in še njegovi postavi. Kulturno pravo koroških Slovencev je zasidrano v njihovi tisočletni zgodovini, ki je polna dokazov slovenske narodne volje od dobe ustoličevanja preko stoletja turških vpadov in zoreče kmečko-stanovske zavesti v dobo preporoda evropskih narodov in zavestne kulturne rasti slovenskega ljudstva. Svoje-mu narodnemu dostojanstvu je koroški Slovenec dolžan, da je čuvar prebogate kulturno-zgodovinske tradicije, kajti v njej je ukoreninjena njegova slovenska zavest.

Svojo državljansko zvestobo izvajamo koroški Slovenci iz narodne zvestobe. S solidnim gospodarstvom na kmetijah, z zdravimi, mnogoštevilnimi

družinami, z dejavno pomočjo revnim in ubožnim, z rednim plačevanjem javnih bremen in letos še s stoočstnim odzivom slovenskih fantov in mož k vojaškemu službovanju dokazujejo koroški Slovenci dan za dnem svojo državljansko zvestobo. Zato so lokalni očitki politične nezanesljivosti koroških Slovencev docela neosnovani in brez vsake podlage. V najkrajši dobi bo Slovenska prosvetna zveza po vzorcu lanskega leta g. notranjemu ministru tolmačila narodno-kulturni razvoj koroških Slovencev v drugem letu njihove politične pripadnosti k Veliki Nemčiji.

Vse svoje duhovne, duševne in gmotne sile hoče slovenska narodna skupina odslej v še večji meri posvetiti narodno-kulturni samopomoči. Previdnost, ki dodeljuje vsakemu narodu njegovo posebno nalogo, nas bo ohranjala in varovala, dokler bomo prinašali na žrtvenik svoje kulture svoj idealizem, svojo nesebičnost in svojo železno disciplino.“

Poročila tajništva in odsekov.

Iz podanih poslovnih poročil posnemamo nekatere podatke: Zvezin smoter, naj ostane kulturno življenje in delovanje koroških Slovencev neokrnjeno in neovirano na zunaj, solidno in zdravo na znotraj, je bil vrhovno načelo vsega delovanja. Za sredstva so služili ustmeni stiki z društvenimi vodji v okvirju okrožnih sestankov, gostovanja z govori, okrožnice, tečaji in prosvetni kotiček političnega tednika. Meseci krize v društvi so premagani, primerno zunanji prilikam in času se novo delo že razvija. Dočim je delo osrednjega tajništva osredotočeno na splošno prosveto, vršijo strokovne naloge odsek za mladinsko izobrazbo, pevski in dramski, dekliški in gospodarski odsek. Poverjeniki so svojo dolžnost v polni meri, kakor je položaj dovoljeval, vršili in doprinesli, da se posamezne prosvetne discipline razvijajo v določenem pravcu. Tako si načelo „Pomagajmo si po svojih močeh in Bog nam bo pomagal“ vočigled dobri volji osrednjih in krajevnih odbornikov utira svojo pot v najoddaljenejši plasti slovenske družine.

Blagajniškemu poročilu in živahnemu razgovoru med slučajnostni je spet sledila pesem, nakar je viharno pozdravljen, povzel kratko besedo med šolskim letom službeno odsotni predsednik S. P. Z. g. dr. Joško Tischler. V več nazornih primerih je nanizal vrline nemškega ljudstva — njegovo spoštovanje narečja, globoko ukoreninjenost v zemljo in še njegovo iskreno duševnost — in jih priporočal v posnemanje. Globok utis so v udeležencih zaustavile besede vrlega rojaka, ki po svojem poklicnem delu kot noben drug izmed nas ne pozna nemški svet in njegove prednosti.

Po zaključnih podpredsednikovih besedah je vstala vsa dvorana in v mogočem zboru je večnolepa „N m a v č r i e z j i z a r o“ izzvenela v glasno zaprisego novega, svetega idealizma.

Finci zmagujejo.

Nenavadno hitro se je na Finskem obrnila vojna sreča. Nemški poročevalski urad poroča iz glavnega finskega mesta, da se je finskim četam na severu posrečilo prodiranje ruskih čet južno od mesta Petsama ne samo ustaviti, marveč ruske čete tudi vreči nazaj do ruske meje. V zadnjih decemskih dneh so ruske čete prešle v več frontnih predelih v protinapad, a so bile po poročilu finskega vojnega poročila zadržane. Na vzhodni fronti se je Fincem posrečilo, da so rusko državno mejo celo prekorčili. Posebno nevarni so Rusom sijajno izvežbani finski strelci, Rusi jim ho-

Potres v Turčiji.

Pogled na pristanišče Samsounet, ki je po potresu popolnoma uničeno.

Zander M.

čejo priti do živega z letali. Ruska letala svoje napade na južno-finska mesta nadaljujejo.

Kanclerjev poziv ob zaključku leta.

Kancler je izdal ob zaključku leta na narodno-socialistično stranko poziv, v katerem pravi po pregledu razvoja Nemčije zadnjih sedmih letih uspešnih leta 1939: Pomirili smo srednjo Evropo s pridružitvijo pravadnega nemškega ozemlja Češke in Moravije, priključili smo ozemlje ob Njemenu, uničili dose-danje poljsko državo ter upostavili stare nemške državne meje. Z Rusijo smo sklenili pakt o nenapadanju in izmenjavi medsebojni misli in načrtov. Notranje smo organizatorno pocnote-ni, gospodarsko pripravljani in vojaško kar najbolj oboroženi.

Tako stopamo v najodločilnejše leto nemške zgodovine. Naj bi leto 1940 prinesla odločitev! Nemčija in Evropa hočeta biti osvobojeni sile in trajnega ogroževanja sedanje Anglije. Borimo se za novo Evropo. Bodočnost pripade mladim narodom in sistemom. Judovsko-kapitalistični svet 20. stoletja ne bo več preživel. V spoznanju svoje dolžnosti hočemo storiti vse, da s pridnostjo in junaštvom zastavljeno nalogo tudi uspešno rešimo.

Jugoslavija.

Jugoslavija sme po 21 letih svojega obstoja ugotoviti, da je bilanca njene notranje politike in zunanega prizadevanja prav ugodna. Ostala je prijateljica evropskih velesil, pridobila ali utrdila si je prijateljstvo vseh svojih sosedov, ja, doprinesla celo še svoj delež k zblizanju drugih držav-sosed. Vsem sporom mednarodnega značaja se je pre-vidno izogibala, ljubosumno varujoč mir na svojih mejah. Z Nemčijo je poveza-na v prijateljstvu, dobro se razume z fašistično Italijo, ob izbruhu vojne na za-padu je zavarovala nevtralnost evrop-skega jugovzhoda. Danes je v tem pre-delu evropske celine najbolj ugledna država. Minulo leto je Jugoslaviji pri-neslo tako težko pričakovani notranji sporazum. Po 20 letih napetosti med Sr-bi in Hrvati je vladnemu šefu Cvetkovi-ču uspelo, da je načel vprašanje spora-zuma obeh ljudstev z ureditvijo poseb-ne Hrvatske banovine in pritegnitvijo Hrvatov v osrednjo vlado. Tako sme Ju-goslavija z zaupanjem zreti v podočnost.

Potres v Turčiji.

Turčija je imela slab zaključek leta. Njeno provinco Anatolijo je zadela hu-da nesreča, petindvajsetkrat se je stres-la zemlja vsled notranjih potresnih sun-kov. Smrtnih žrtev je nad 20.000, uniče-nih je celih 16 mest in nad 90 vasi. Po-rušene so bile brzojavne napeljave in

prekinjene prometne vezi, tako da je bila pomožna akcija zelo otežkočena. Stvarne škode še ni bilo mogoče oceniti, dosegala bo ogromno višino. Potresni dnevi pomenijo največjo, doslej poznano narodno nesrečo Turči je. Potres je spremljal strahovit mraz, združen z viharnimi meteži. Ankarska vlada je takoj odredila obsežno reševalno in pomožno akcijo, da pomore pri-zadetim žrtvam.

Sv. oče in Italija. — Nedavno je pose-til sv. oče italijanski kraljevski par in se s poglavarjem Cerkve dalje časa raz-govarjal. Po praznikih je kraljevski dru-žini vrnil sv. oče obisk s prihodom v Kvirinal. Nemški listi dostavljajo, da bo v kratkem sprejet od sv. očeta tudi vladni šef Mussolini in sicer o priliki petlet-nice sklepa lateranske pogodbe, ki je uvedla sporazum med Cerkvijo in dr-žavo.

Prometne zveze med Nemčijo in Ru-sijo. — Nemška in sovjetska vlada sta se domenili glede tovarnega prevoza iz Rusije v Nemčijo. Doslej je določenih sedem obmejnih postaj, preko katerih bo Rusija Nemčiji dobavljala mineralno olje in žito. — Z 21. januarjem se ot-vori tudi redna zračna zveza med Berli-nom in Moskvo.

Nemčija in Švedska sta zaključili tr-govinska pogajanja. Švedski izvoz bo v letu 1940 dosegal približno višino pred-vojnega švedskega izvoza v Nemčijo. Švedski listi so ob sklepu naglasili, da je pogodba tudi velikega političnega pomena, kar dokazuje, da se je ozračje med obema državama pomirilo.

Teden v besedi.

Ker je leningrajska luka Kronstadt zamrznila, se bo Sovjetska Rusija posluževala oporišč na estonski obali.

Med Nemčijo in Švedsko je bil dose-žen sporazum o ureditvi zasebnih dolg-ov ter o podaljšanju nemško-švedskega gospodarskega sporazuma.

Belgijska vlada je oborožila patrolne ladje s strojinicami. V kratkem bo večje število takih ladij v službi.

Bivši predsednik poljske republike Moscicki je dobil od romanske vlade dovoljenje, da se radi zdravstvenih ozi-rov lahko preseli v Švico.

Na Črnem morju divjajo silni snežni viharji. O številnih ladijah ni nobenega glasu in so bržkone izgubljene.

Irska vlada je razpisala visoko nagra-do za odkritje roparjev, ki so v Dubli-nu iz tamošnjega arzenala pokradli mu-nicijo.

Norveški zunanji minister Koth je v govoru, ki ga je imel po radiu, poudaril idejo miru, ki je vodila vso zgodovino Norveške. V sedanjem konfliktu bo Nor-veška še nadalje ostala strogo nevtralna.

Belgijski politični krogi smatrajo, da bo sedanja vlada kmalu odstopila, ker se ima boriti vedno z večjimi težkočami.

V palači apostolske pisarne v Vati-kanu, ki je bila pozidana v 15. stoletju, je izbruhnil požar, katerega po so gasil-ci kmalu udušili. Vest o tem, da v Vati-kanu gori, je zvalila na prostorni trg Sv. Petra ogromne množice meščanov. Priti je morala policija in vzdrževati red.

Trgovinska pogodba med Nemčijo in Chile je bila zadnji petek v Berlinu po-daljšana do 31. decembra 1940.

V Huisduinen, v nizozemskem kopa-lišču je morje naplavilo mino, ki je eks-plodirala in težko poškodovala številne hiše. Trem hišam je eksplozija odnesla kar strehe.

Po japonskih poročilih iz Pekinga je padlo v srditih borah za Paotau, dne 22 decembra nad 3000 vojakov. Kitajska ofenziva je ustavljena.

Do 28. decembra je dopotovalo v ta-borišča pri Lodžu že nad 12.000 Nemcev iz bivše vzhodne Poljske.

V gornji Italiji je zavladal nenavaden mraz, ponekod so imeli že 27 stopinj pod ničlo, v Benetkah je zamrznilo morje.

Zunanji komisar Molotov ter japonski veleposlanik Togo v Moskvi sta po večurnem posvetovanju sklenila načelen sporazum glede vseh spornih rusko-ja-ponskih problemov na Daljnem Vzhodu.

Kanclerju Hitlerju je bila v San Remo podarjena vila, ki jo je dal na razlago vojakom rekonvalescentom.

Prvi prevoz blaga, ki ga bo Nemčiji dobavljala Sovjetska Rusija po določi-lih trgovinske pogodbe, so prišli iz Rusi-je v Nemčijo.

Maršal Göring in jugoslovanski mini-sterški predsednik Cvetkovič sta brzo-javno izmenjala pristrčne novoletne če-stitke.

Iz naše države

Kancler med prazniki na fronti.

Kancler Adolf Hitler je med praz-niki posetil zapadno fronto. Njegov ne-pričakovani prihod je med vojaki izzval izredno presenečenje. Vojake je kancler obdaril z božičnim pecivom in okraše-nimi drevesci. Na sveti večer je kancler v nekem predelu zapadne fronte pre-stopil francosko državno mejo — prvič po letu 1918. — Gen. polkovnik v. Brau-chitsch je na božični večer vojake kratko nagovoril in med drugim dejal: „Šele ko dosežemo zmago, hočemo speč praznovati božič v znamenju miru“.

Govor ministra Hessa.

Na božični večer je nagovoril z neke vojne ladje nemški narod minister in Führerjev namestnik Rudolf Hess. Med drugim je dejal: Kadarkoli sem doslej govoril k Nemcem v domovini in tujini, je bil božični mir. Naše misli so bile pre-polne veselja, sloge in občestvenosti. Danes izgleda svet povsem drugače. Raz-mere so se spremenile na zunaj in na znotraj. Postava vojne nas je zgrabila. — Nemški listi so priobčili pismo mini-stra Hessa neki nezakonski materi, kjer pravi minister med drugim: Otrokom, katerih očetje niso poročeni in so v vo-jaški službi, se bo v uradni register pod rubriko „oče“ zapisalo ali namesto ali poleg očetovega imena: vojni oče (Kriegsvater). Nezakonska mati sicer ohrani svoje deklško ime, a se naziva „gospa“. Na njeno željo bo nar. soc. stranka posredovala nezakonskim otro-kom posebne posebne varuhe. Pri slabih gospodarskih razmerah bo država neza-konski materi prispevala tudi v denarju.

Se h karti za obleko.

Modre delavske srajce se smejo na-bavljati sami proti nakaznici. Lete dobi-jo ključavničarji, delavci v jeklnah in

železarnah in drugi. — Zimski moški plašči iz sukna (Loden) se kupujejo na podlagi nakaznic in ne kart za obleke. — Moške spodnje hlače se štejejo po dolžini, kratke štejejo 12 točk, dolge več. — Blago za moške obleke oddajajo trgovci na podlagi kart neposredno kro-jjačem, katere kupovalci navedejo. Tako naj se prepreči, da bi kdo zbiral blago brez nujne potrebe.

O cigaretah.

Mnoge kadilce je strah, da bo primanj-kalo cigaret. Dejstvo, da v nekaterih krajih vrsti „Sport“ in „Flirt“ v goto-vih razdobjih primanjkuje, jih potrju-je v tem strahu. H temu je treba pripom-niti, da je strah, da bi cigaret kedaj pri-manjkalo, neosnovan. Omenjeni ciga-retni vrsti sta namreč samo izjemno do-voljeni za ozemlje Vzhodne marke in to dovoljenje predvideva samo določen kontingent, ki ga smejo v navedenih vr-stah tobačne tovarne izdelovati. V tej zvezi je zanimivo to, da so kadilci v pr-vih devetih mesecih leta 1939 pokadili za 33 odstotkov več cigaret kakor v istem času predlanskega leta. Tudi ciga-retnega tobake je dovolj, vendar bodo kadilci boljših vrst storili bolje, če bodo kupovali rajši že gotove cigarete. 20 od-stotna vojna doklada na cigarete in to-bak konzuma ni nikakor znižala.

Vesti iz Jugoslavije

Bled dobi nov dvorec.

Kakor poročajo jugoslovanski listi, so blejski kraljevski gradič „Suvobor“ podrl. Gradič je dal postaviti knez Windschgrätz pred 55 leti in je imel starinsko urejeno notranjščino. Ko je pokojni kralj Aleksander prvič obiskal

Podlistek

Zimovanje na severu.

(Mamin — Sibirjak.)

Iz ruščine prevedel Janko T. (Konec.)

Veter brije po Studeni in naveje ce-le kôpe snega; iz gozda se čuje, ko da zavijajo gladni volčje. Eleskova izbi-ca je kakor utonila v snegu, le dimnik kuka preko snežne odeje in modrikast dim se vije iz njega. Dva tedna do-mala že trajajo snežni zameti; starec niti za hip ne zapusti koč, temveč po-seda pri bolnem psu. Muzgarko leži in komaj še diha; po Muzgarko je prišla smrt.

„Ti moj dobrotnik“, toži starec in boža svojega zvestega prijatelja.

„Otroček moj, kje pa boli?“ Muzgarko ne odgovori ničesar, ka-kor poprej. Že zdavnaj je zaslutil svo-jo smrt in zato molči. Starec joče, se žalosti do škode, a pomagati ne more; profi smrti ni zdravila. Ah, kakšno ljuto gorje je prišlo nadenj. Z Muz-garkom zamre poslednja nada starčko-va, nič več mu ne preostane razen smrt. Kdo naj stika za neveričko, kdo naj laja na divjega petelina in sledi jelena,

kdo? Smrt brez Muzgarka — strašna smrt od gladu.

Zunaj mete sneg, starec pa obuja spomine, kako je živel z Muzgarkom, kako je hodil na lov in se vračal s plenom. In zdaj, kam naj gre brez psa?

Muzgarko je poginil vprav pred Bo-žičem, ko je v gozdu kar škripalo od mraza. Ponoči je bil. Eleska je ležal na svoji klopi in dremal. Mahoma mu je bilo, kot bi ga bil kdo dregnil. Sko-čil je pokonci, ukrešal ogenj, prižgal léščerbo in pogledal k psu. Muzgarko je ležal mrtov.

„Muzgarko, Muzgarko“ je dejal ne-srečni starec, motreč svojega mrtvega prijatelja. „Kaj počnem brez tebe?“ Eleska ni hotel dopustiti, da bi mrtvega Muzgarka požrl volčje, zato ga je pokopal kar v koči. Tri dni je grebel v mrzlo zemljo, napravil grob in shranil v njem zvestega prijatelja.

Ostal je ediní petelinček, ki je star-ca kakor poprej v nočeh budil. Čim se Eleska prebudi, se spomni Muzgarka. In stori se mu gorjupo do smrti. Ni-ma koga, da bi se z njim pogovarjal. Petelinček je sicer prav zanimiva pti-ca, a končno vendarle — ptica in ne razume ničesar.

„Eh, Muzgarko“, je ponavljal Eleska nešteto krat na dan, čuteč, da mu vse nakako polži iz rok. „Eh, vse bom

pustil, domov pojdem na Kolvo, v Čer-dinj“, je sklenil starec.

Popravil je smuči, ki se je na njih še kot mlad fant poganjal za jeleni, in si pripravil jedače za pet dni. Poslovil se je še od Muzgarkove gomile in se podal na pot. Pustiti petelinčka sa-mega se mu je zdelo škoda, zato ga je vzel rajši s seboj. Spravil ga je v na-hrbtnik in ga nesel.

Do kamenitega rtiča je prišel, tam se je ozrl nazaj na svoje borno do-movje in zaplakal: hudo mu je bilo po topleni kotičku, ki je v njem prebival leta in leta.

„Odpusti, Muzgarko . . .“

Naporna je bila pot, ki je vodila od-tod na Kolvo. Spočetko je šlo s smu-čkami po Kolvi. Saj to je bilo lahkó, toda potem se je začelo hribovje in starca so domala zapuščale moči. Po-prej je bil drvel po gorah kakor jelen, zdaj pa je dvajset vrst hoje komaj in komaj zdržal. Ne, dalje ne more več. Tu si razgrebe sneg, napravi kotanjo, jo nastelje s smrečjem, zakuri in mal-ce prigrizne. Pótlej pokrije petelinčka z nahrbtnikom, leže in od utrujenosti précej zaspi. Ne preteče ura, pa ga iz-nenada prebudi petelinji krik.

„Volčjé!“ je prva misel, ki mu šine v glavo. Hoče se dvigniti, a ne more; tako mu je, ko da bi ga bil kdo z vrv-

mi zvezal. Niti oči ne more razpreti. Še enkrat zakriči petelin, potem utih-né: z nahrbtnikom vred ga je iz ko-tanje odnesel volk. Starec se hoče zo-pet dvigniti; vse sile napenja in nena-doma zasliši znani lajež: prav tu pod zemljo nekje je zalajal Muzgarko. Da, to je on . . . Bliže, bliže . . . po sledu gre. Čisto blizu je že, v kotanji. Zdaj odpre Eleska oči in vidi, prav zares, Muzgarka in ob njem Vogula, njegova bivšega gospodarja.

„Ti tukaj, djeđuška?“ vprašuje Vo-gul in se smeje. „Jaz sem prišel za teboj . . .“

Zapihal je mrzli veter in stresel sneg z visokih jelk in smrek. Bela, mehka odeja je pokrila mrtvega Eleska; zju-traj ni ostalo od njegove kotanje no-benega sledu več.

Nevarna rana. Mestna gospa nujno kliče zdravnika na dom. Ko zdravnik pride, mu gospa med obupnim sto-kanjem pokaže malo ranico na prstu. Zdravnik napiše recept in pravi: „Pošlij-te služkinjo takoj v lekarno po zdravi-la! Naročite ji, naj hiti!“ — Gospa: „Za božjo voljo, ali je tako nevarno?“ — Zdravnik: „Seveda je nevarno. Če služkinja ne prinese zdravila takoj, se lahko rana že prej zaceli.“

Bled, mu je slovenska vlada podarila ta gradič, kjer je zanaprej preživljala jugoslovanska kraljevska družina svoje počitnice. Ker pa je gradič imel več tehničnih nedostatkov, so ga sedaj podri. Na istem mestu pa bodo spomladi začeli graditi nov dvorec, ki bo zgrajen v alpskem slogu.

Cvetkovič o notranje-političnem položaju Jugoslavije.

Ministrski predsednik Dragiša Cvetkovič je imel na zborovanju vladne stranke izredno pomemben govor o notranjepolitičnih prilikah, v katerem je zlasti odločno zavrnil mišljenje o obstoju kakšnih notranjih mej v državi. Razdelitev kompetenc uprave med vlado in hrvatsko banovino nikakor še ne pomeni postaviti v mej v notranjosti. Nadalje se je ministrski predsednik bavil z gospodarskim programom, s prodajo kmetijskih pridelkov v inozemstvo, katerim naj se z izločitvijo prekupovalcev zagotovi primerna cena. V ta namen bo treba „Prizad“, privilegirano državno izvozniško družbo reformirati v njenih temeljih.

Nemške šole na Hrvatskem.

„Slawonischer Volksbote“, narodno-socialistično glasilo Nemcev na Hrvatskem, piše, da je po prenosu prosvetnih poslov na hrvatskega bana njemu dana pravica, da odloca o manjšinskih šolah v banovini in nadaljuje: „Ker spada to vprašanje med stvari, ki najbolj bolijo, napeto pričakujemo, kako se bodo razlagali zakoni o teh šolah. Želje raznih neodgovornih vaških starešin, ki zahtevajo ukinitvenje nemških oddelkov, ne bodo uspele zaradi odpora domoljubnih nemških družin.“

To in ono. — V Ljubljani je bila 28. decembra slavnostna predstava „Županove Micke“ v proslavo 150 letnice prve vprizoritve. — Ker je voznja z motornimi vozili na pogon z bencinom ali nafto bila omejena, so mariborska mestna podjetja preizkusila izum nekega svojega uslužbenca za preureditev motorjev na pogon z zemeljskim plinom. Prvi poizkusi so se zelo dobro obnesli. — Parnik „Vidovdan“ je zavezil pri Borneu na pečine in se je potopil. Posadka je bila rešena in bo pripeljana v domovino.

Prehrana na kmetiji.

Končno veljavna ureditev vprašanja živilskih nakaznic za družine, ki se same oskrbujejo (Selbstversorger).

Minister za prehrano je izdal končne smernice glede živilskih kart za družine, ki se v glavnem same oskrbujejo z živilji. Podajamo jih v poljudni obliki.

Samooskrbovalci se delijo v tri skupine. V prvi skupini so kmetije s svojci, užitkarji in posli, v kolikor imajo ti pravico na življenjske potrebščine v naturi. Kdor dobiva hrano in oskrbo na kmetiji, spada v to skupino. Glede teh velja načelo, da so preskrbljeni s kruhom, mesom, mastjo, mlekom in jajci. Zato ne dobivajo nakaznic za kruh, meso, mast ali mleko, marveč samo nakaznice za ostalo hranivo (Nährmittelkarte) in karte s katerimi lahko kupujejo sladkor in marmelado. Na karti so zaznamovani tudi odrezki za jajca, katere mora odstraniti neuporabljene ali urad, ki nakaznice izdaja, ali pa jih mora odstraniti lastnik nakaznice. Ljudje na kmetiji, ki se trajno ne more hraniti in oskrbovati iz svojega, imajo pravico na dodatna živila, vendar morajo svojo potrebo pri pristojnem uradu — na deželi: pri občini — dokazati in za dodatne nakaznice prositi. — V drugi skupini so osebe, ki vzdržujejo ali pitajo živali za lastno potrebo, ki se oskrbujejo redno z divjačino, nadalje oni, ki imajo govedo, teleta, ovce ali svinje za to, da se oskrbujejo z maščobo ali pa da živali obrtno pitajo in končno vsi, ki gojijo perutnino in so tako oskrbljeni z jajci. — V tretji skupini so bolnice in drugi zavodi, ki si za oskrbo svojih ljudi sami pridelujejo življenjske potrebščine in so od oblasti kot samooskrbovalci priznani.

Kako se oskrbujejo ljudje na kmetiji. — Iz domačega pridelka rži, pšenice, in koruze sme uporabiti ena oseba v enem tednu skupno 3750 gramov, to je 15 kg v štirih tednih ali 195 kg v letu. Od do-

ma zaklanih svinj, goveda, telet in ovac se sme doma uporabiti na osebo in tedno skupno 1060 g mesa in masti, to je letno 65 kg mesa in masti. Teža se računa od mrtvih živali, pri čemer se vrščuni 15 odstotkov izgube na živi teži. Za kolino se sme dodatno uporabiti 5 kg ječmena ali moke. Začimb za kolino je dovoljenih za eno svinjo največ 175 gramov, od teh sme biti največ 75 gramov popra. Kdor hoče začimbe za kolino pravočasno dobiti, naj javi kolino pri občini vsaj 14 dni prej. Kolofonij naj se pri garanju živali ne uporablja, ščetine naj se odstranjujejo z vrelo vodo in z drganjem. Le tako se ščetine lahko oddajo v svrhe industrijske predelave.

Oskrba s svežim mesom na kmetiji. Osebe na kmetiji se smejo odjaviti od samooskrbe in zaprositi za mesne nakaznice. Odjava velja lahko za gotov čas ali je trajna; količina domačega mesa ali slanina, ki bi odpadla na to osebo, se seve nato raztegne na ostale osebe, ki ostanejo v samooskrbi. Družina pa si na podlagi nakaznic za meso ali mast od časa do časa lahko dobi svežega mesa. Od samooskrbe pa se more odjaviti največ polovica družinski članov. En primer: Družina šteje osem članov. Tri osebe se odpovedo samooskrbi in prosijo za nakaznice za meso in mast. Doba samooskrbe preostalih pet družinskih

Čirom naše zemlje

Vrane krožijo krog razvalin.

„Če me danes dobi, falot salamenski, ta, ki se redi od tega, kar bi moralo biti last mnogih, oskrbnik kneza, ako me danes dobi, ne bo imel prilike grohotati se za menoj, kakor zadnjič, ko sem pred njim bežal po rebrih, da mi je robidovje trgalo obleko. Ne, danes ne bom bežal. Čemu nekaterim vse in drugim nič!“

Tako je mislil Janez Kočar, ko je korakal po knezovem preširnem gozdu in se oziral okrog za čuvajem, pred katerim je moral tolikokrat odložiti butaro in bežati, bežati pred njim, ki mu je z obraza sijala zadovoljnost nad lastno močjo. Mislil je na ženo, ki čaka gorkote s tremi neboglenci krog sebe. Burja tuli krog oglov kočice in zariva zledenost skozi špranjasta vrata v kuhinjo, ki je tik za njimi. Vsi trije mali pa se stiskajo k materinemu krilu in iščejo toplote. V velikih očeh se jim bere želja po ognju na ognjišču, po ognju, ki tako lepo plapola proti črnemu, zakajenemu stropu. Velika nežnost je stopila v dušo Janeza Kočarja in z njo se je zbudil srd do vseh tistih, ki imajo veliko in ne poznajo človeške reve. Spomnil se je čuvajevih besed, ki jih je izgovoril takrat, ko ga je ujel in gnal s seboj v graščino:

„Praviš, da imaš otroke, ti, človek tatinski! Zakaj pa jih imaš, če jim ne moreš nuditi življenja?“

Stisnil je pesti in korakal naprej po valovitih brežinah.

Vse krog njega je bila tišina, le visoko tam nad njim se je burja zaletavala proti drevesnim vrhovom in se ubijala na njih. Ječala je z zamolklimi klici, ki so bili kot glas gladnih volkov. Včasih se je zagnala z vso močjo na goli prostorček med drevesi, zaorala vrtnice v snegu, dvignila ledeni prš in mu ga vrgla v obraz. Takrat se je oprijel debela in počakal, da je naval odpotoval mimo.

V odmoru, ki je nastal med prvo in drugo burjo, je Janez Kočar prišel do grajskih razvalin, ki se samotno dvigajo iz južnega konca gozdnega morja. Visoko nad še stoječim začrnelim, tupatam z bršljanom poraslim stolpom so se razvrstili pod nebom v treh dolgih bleščečih črtah kopasti oblaki, znanivci nove burje. Pod oblaki je krožila in kričala črna truma vran, ki so skušale v vetru uloviti svoj tek. Borile so se z burjo, padale zdaj nizko, skoraj do gozda, in se dvigale zopet kvišku. Janez Kočar jih je gledal in se zamislil. Nekaj, kot nezna- tesnoba, mu je šlo skozi dušo. Vzel je sekuro, se ozrl okrog, pristopil k mladi bukvi, jo nekoliko upognil in začel.

„Tek-tek-tek . . .“ je govorila sekira.

„Tek-tek-tek . . .“ je odmevalo od razvalin.

članov se s tem podaljša, zato pa dobijo ostali trije, stari nad 14 let, nakaznice za kruh, mast in meso in poleg tega seve še „Nährmittelkarte“ in nakaznice za sladkor, marmelado in jajca.

Posebne dodatne nakaznice so predvidene za delavce-težake, ki se sami celoletno ne morejo hraniti.

Oskrba z jajci. — Na kmetiji se običajno drži večje ali manjše število kokoši. Vendar število jajčaric ni v nobenem razmerju s številom oseb. V teh slučajih smejo poedini družinski člani prositi za nakaznice za jajca. Steje se ena kokoš-jajčarica na osebo.

Še par nasvetov. — Kmetom svetujejo, naj sadijo oljnate rastline, tako lan, sončne rože, buče in slične sadeže. Letno je na osebo vobče predvidenih 4.36 kg olja. Kdor pa prideluje domače olje sam, sme letno porabiti 6.5 kg svojega olja. — Kmetijam je dovoljeno, da pripravljajo rž ali ječmen za žitno kavo. V te svrhe dobijo posebne nakaznice z dovoljenjem praženja. Kdor kave sam ne praži, sme žito zameniti za žitno kavo pri pražarni, dovoljeni po pristojni gospodarski zvezi. Kdor praži kavo sam, mora odrezke za kavna nadomestila oddati, vendar smejo nekatere osebe ohraniti celo „Nährmittelkarte“, če se količina praženega žita primerno vrščuna na preostale družinske člane.

Drevesce se je upogibalo. Prve treske so se razklale pod sekuro, led je odletaval s skorje.

„Da le ne bi prišel, falot,“ je mislil Janez in udarjal naprej. Padla je bukev. Oklestil ji je veje, razsekal deblo in zložil na kup. Nato je pristopil k drugi. Zopet so zapeli udarci, in Kočar je mislil na toploto, ki bo grela deci prezeble ude v njegovi koči tam na obronku kamenitega griča.

„Heej, taat, taat, stoj!“

Bliskovito se je dvignil. Vsa kri mu je izginila iz razgretega obraza. Za njim je stal čuvaj, se smejal in meril z dvocevko nanj.

„Pa sem te le danes ujel, taat!“

V prvih trenutkih se je Janez zmedel in hotel bežati. Nato se je spomnil svojih misli, ko je korakal skozi gozd, in segel hitro po sekuri, ki mu je padla poprej iz rok.

„Če jim ne prinesem drv, mi poginejo doma v mrazu,“ je pomislil v jezi. Držal je sekuro v roki in motril gozdarja, ki je meril nanj. Gledala sta si iz oči v oči. V Janezovih se je izražal obup in sovraštvo. Že tretjič po vrsti ga misli pregnati. Gozdar je začutil upor in zbudil se mu je srd, da si upa kdo pobrati sekuro s tal in stati njemu nasproti.

(Dalje sledi.)

Bilo srečno! — V sobota 23. p. m. sta stala pred oltarjem brnške farne cerkve organist in pevovodja Ivan Kropiunik in njegova nevesta Lenčka Lamprhtova. Za moža sta bila g. France Mertelj in Tevže Lamprecht, nevestin brat. Po poročnem obredu je ženin povabil pevce in društvenike na družabno večerjo pri Prangarju. Tam so mu pevci in društveniki poklonili v dar kot poročno darilo krasno izdelano kitaro, v imenu odbora se je mladi Prangar v vedrem nagovoru spominjal velikih zaslug ženina in nevesta za procvit „Dobrača“ in jima želel mnogo sreče in blagoslova na novo življenjsko pot.

Božično drevesce je iskal, zašel in zmrznil. — Iz Dravske doline poročajo o sledečem žalostnem slučaju. 7 letni Josef Rainer je šel s starejšim možem v gozd, da poišče za dom božično drevesce. Ko sta drevesce našla, je mož naročil dečku, naj počaka pri posekani smrečici, sam pa se je po poslu napotil dalje v gozd. Ko se je po 20 minutah spet vrnil, ni našel ne drevesca in ne dečka. Meneč, da je mali hitel domov, se je podal najprej k dečkovim starišem. Ker dečka tudi doma ni bilo, sta se oče in mati takoj pridružila možu in preiskali so ves gozd. Dečka ni bilo nikjer. Drugega dne so našli drugi ljudje malega zmrznjenega pri. Dravi, ob trupelcu je ležalo božič-

no drevesce. Pogreb je bil na sveti večer.

Ferlach — Borovlje. Pred kratkim so krožile pri nas govornice, da bo z novim letom avtopromet med Celovcem in Borovljami ukiniten. To ne odgovarja resnici in se vrši promet tudi po novem letu kot prej, da vozi avto enkrat dnevno v Celovec in nazaj. Tudi v Šmarjeto in Sele se vrši promet dalje kot doslej, v kolikor pač dopuščajo vremenske razmere. Začasno vozi v Šmarjeto do kraja, dočim gre selska proga samo do Bajtiš, ker vsled slabe poti ni mogoče priti z avtom do Sel. — Dne 25. dec. je bila pokopana tukajšnja posestnica trgovine, Marija Just. Zadelja jo je srčna kap v 66. letu.

Schiefling — Škofiče. — V predbožičnem tednu je nenadno začelo goreti gospodarsko poslopje na pd. Aleševi kmetiji. V skednju je bila spravljen vsa krma, katero je požrl plamen. Živino in svinje so mogli rešiti. Ogenj je najbrže podtaknil nek slaboumnež, katerega so pozneje našli zoglenega na pogorišču. Škofiški gasilci so takoj hiteli na pomoč, a je bilo njihovo delo vsled pomanjkanja vode zelo otežkočeno.

Feistritz i. R. — Bistrica v Rožu. — Na Sinah pri Bistrici v Rožu je umrl posestnik Anton Partl, pd. Irgelc. Dosegel je 48 let. Njegovega pogreba dne 20. m. m. se je udeležilo veliko število pogrebcev. Rajni je pred 4 tedni izgubil svojega očeta. Sam je bolehal na nedelji. V svojih mladih letih je bil strasten lovec. Bival je šest let tudi v Kanadi. Bodi rajnemu večni mir, Irgelčevi družini pa izrekamo naše toplo sočutje!

Predpustna s Polane. — Posestnik Jaka pride k sosedi in jo nahruli: „Poglej, tvojih pet otrok je na jablani in trga jabolka. Tega vendar ne morem trpeti!“ Soseda: „Za božjo voljo, kje je neki šest?“

Nekaj o testamentu. — (Hkrati odgovor na vprašanje g. K. J.). Stari avstrijski zakonik je predvideval tri možnosti za izpoved poslednje volje: lastnoročno pisan in podpisan testament, pred pričami overljen in lastnoročno podpisan ali pred pričami ustmeno sestavljen testament. Nemški civilni zakonik pozna samo dva testamenta: lastnoročno pisane in podpisanega ali pred sodnikom ali notarjem lastnoročno podpisanega. Pred pričami podpisani in nelastnoročno pisani testament je po nemškem državnem zakonu neveljaven, razven v prav izjemnih slučajih.

Koroški drobiž: Na Silvestrovo so se v Beljaku stekli neki cigani, pri čemer sta bila cigan Walter in ciganka Strauss nevarno poškodovana. — Dež. glavar je odredil, da se živinski sejmi spet smejo vršiti. Tako so med drugim dovoljene živinski sejmi 8. januarja, 4.14. in 28. februarja t. l. v Beljaku. — Policijski ravnatelj v Celovcu je odredil prijavo letnikov 1900 — 1905. — Drž. komisar za cene je odredil, da je treba vsako rabljeno motorno vozilo pred prodajo ceniti. — Kadar se kupuje perilo za novorojenčke, je treba prinesiti s seboj rojstni list. — 51 nemškimi materam so v Pliberku podelili zaslužni materni križec.

Shetlandski otoki, ki jih večkrat omenjajo vojna poročila, so prej spadali pod Dansko. Angleži so jih dobili v roke šele leta 1469. Leto prej se je danska prestolonaslednica poročila s škotskim kraljem Jakobom. Po dogovoru bi morala imeti 60.000 goldinarjev dote in bi jo Danska morala plačati do 20. maja 1469. Ko pa po preteku tega roka denarja še vedno ni bilo na Angleško, je morala Danska odstopiti Škotski Shetlandske otoke mesto dote.

Ravnanje z živalmi. Večina domačih živali je sama po sebi krotka in dobrušna. Le kdor surovo ravna z živaljo, se mu le-ta upre. Žival begajo grožnje, kletvice, kričanje, suvanje in pretepanje. Tako se žival bega in plaši, tako postane uporna in hudobna. Žalostno je, kjer se govedo ali konji pri vstopu človeka v hlev plaho umikajo, namesto da bi ga po svoje prijazno sprejeli. Dober gospodar ali hlapec živini prigovarja, jo gladi in prijazno čehlja, živinče ga pa prijazno in udano gleda.

Naša prosveta

Čut socialnosti v narodni družini.

V pravi družini vlada med posameznimi člani tisti odnos, ki daje vsakemu posebej občutje zadovoljstva, varnosti, medsebojnega spoštovanja in ljubezni. Poglavar družine nosi odgovornost za duhovno in telesno blagostanje družine, mati jo odeva s skrbjo in ljubeznijo, ostali člani doprinašajo k sožitju vsak po svojih močeh, nebogljeni otroci ji dajejo vedrino in smisel za bodočnost, odrasli ji žrtvujejo svoje sile, da zavarujejo njen obstanek — z eno besedo: vsak član mora doprinašati svoj delež, da more uspevati družinska skupnost. Nekaj podobnega se dogaja z narodno družino, samo da je tok dogajanj v tej družini veliko bolj zapleten, da je odgovornost vsakega njenega člana veliko večja, če naj uspeva ta velika skupnost.

Mi koroški Slovenci nimamo težkih socialnih problemov, kajti dosedanja usoda nam ni pospeševala razčlenjenosti v naših narodnih vrstah. Ni bila naklonjena posameznikom, da bi se povzpeli v neslutene višine, kjer se le prerad zamegli pogled na nižine in izgine razumevanje za vsakdanje skrbi življenja, ki se vrtijo okoli skorje kruha ali okoli skromne obleke, ki naj bi nas varovala pred mrazom in burjo. Naša socialna razčlenjenost je enostavna, zelo skromna: jedro tvori naš kmet s svojo težko borbo za kos kruha in za svojo zemljo, ki jo brani z nadčloveškimi napori. Potem je naš delavec, ki nudi svoje moči, da bi z njimi zagotovil obstanek sebi in svoji družini. In naš obrtnik, ki nosi na svojih ramenih enako breme kot delavec in kmet. — In končno naj omenimo naše duševne in duhovne delavce — našega inteligenta in duhovnika. Oba sta rastla pod skromno kmečko streho, le prečesto sta morala doživljati celo večja pomanjkanja kot njihovi tovariši, ki so ostali doma na očetovi grudi ali pa si izgradili svoje življenje na delu svojih rok. In ko sta dokončala svojo duhovno predpripravo, se vračata zopet med svoje ljudstvo, da bi mu pomagala graditi boljše in lepše vsebine polno bodočnost. Nobenih prepadov ni med nami, nobenega razkošja, ki bi nas dvojilo v razne socialne tabore. Velika družina smo, ki je rastla pod eno streho in pozna vse tegobe ter bridkosti ponižanih in razžaljenih. To naj bi bilo prvo naše jasno spoznanje.

Ni še dolgo tega, mogoče samo par desetletij, ko so med ljudmi vladali še prav čudni pojmi o delu in o borbi za vsakdanje življenje. Starejši med nami se bodo še sami spominjali tega, da se je svoje dni smatralo delo kot nekaj nečastnega, človeka nevrednega. Kmet in delavec sta skrivala svoje žuljave roke v žepih, ko sta se v praznični obleki podajala v mesto, da opravita neprijetne posle, ki jih jima je nalagalo življenje v družbi. In mestni ljudje so nekam pomilovalno zrlji na gubave obraze, v katerih se je zrcalila borba za vsakdanji kruh. Glejte, danes nikakor ni več tako! Danes je delo velika čast in mogoče ni več daleč čas, ko bo brezdelje podobno kot svojčas delo veljalo za veliko sramoto. Nemara je v veliki meri zasluga Nemcev, ki so v človeškem življenju priborili poštemu delu tisto častno mesto, ki mu gre po njegovi pomembnosti. Nemara je bil vzrok tudi v tem, da je človeštvo ob milijonih brezposelnih spoznalo, kakšen blagoslov pomeni za človeka pošteno, zmerno delo. Mogoče se danes še ne zavedamo v celoti, kako ogromna je pridobitev za človeštvo v tem, da se je naučilo spoštovati delo. Kajti to je šele prvi korak, ki mu mora vsi nujnostjo slediti še drugi: Če spoštujemo delo, moramo spoštovati tudi njegove nositelje — delavca, kmeta, obrtnika, vse, prav vse, ki si v potu svojega obraza služijo svoj kruh. Toda hkrati se bo moralo med delavci roke udomačiti tudi spoštovanje in priznanje za delavce duha. Nobeno spoštovanje ne sme in ne more biti enostransko, če naj iz njega vzklije resnična harmonija v življenju. Človeštvo se bo moralo naučiti, da bo znalo ceniti,

resnično spoštovati vsakega člana v veliki človeški družini in vsak član te družine se bo moral zavedati, da spolnjuje svoje mesto. Glejte, šele iz medsebojnega spoštovanja more vzrasti medsebojna ljubezen. In ta ljubezen potem ne bo več samo v besedah, marveč bo dejavna, kakor naj bi bila ljubezen med brati in sestrami.

Tudi med nami koroškimi Slovenci večkrat pojmi o medsebojnih odnosih niso še dovolj razčiščeni. Dogaja se, da boljši kmet nekam zviška gleda na gospodarstvo šibkejšega kajžlarja ali delavca, na drugi strani pa delavec ali kajžlar zavistno škilita na kmeta in mu mogoče celo privoščita nesrečo, ki zamaje njegovo gospodarstvo. Ne, bratje, to ne sme biti naša pot! Naša pot je zelo jasna in preprosta: Rodili smo se vsi pod borno kmečko streho. Življenje nam je naložilo podobna bremena, ki jih nosimo z več ali manj upognjenimi hrbti. Zato jih nosimo brez zavisti in brez prezira kot prenaša skromna družinica svojo skupno usodo v znamenju ljubezni do ponižanih in razžaljenih. g.

Igra „Danice“ na Štefanovo. — Šentvidčani so se prvi postavili s posrečeno odersko prireditvijo. Igrali so Jalenov „Dom“, ki v štirih dejanjih prikazuje propadanje domačije in njen zopetni porast po ljubezni do rodne zemlje. Posebno dobro so igrali krčmar, Ivanka, profesor Škrjanec. Pohvalo pa zaslužijo prav vsi. Med odmorom je presenčila sveža pesem radiških fantov in deklet. Poleg njih so nastopili tudi domači pevci in tamburaši, tako da je bila prireditev izredno vedra in polna. Ljudstva je došlo toliko iz vseh delov širše okolice, da je primanjkovalo prostora. Prireditve je vse navzoče izredno zadovoljila in bo lep uspeh bodrilo za nove nastope. — Dne 28. decembra pa je naš igriški vodja Ciril Podgornik vodil pred oltar svojo izvoljenko Zofko Kumerjevo. Še na tem mestu mu društvena družina želi mnogo sreče in blagoslova. Naj bo njegova zvestoba prosvetnim vzorom še naprej vzgled nam vsem!

Prosveta v Pliberku in Šmihelu. — Dobro so zastavili svoj prosvetni plug Spodnjepodjunčani. Zborovali so na Štefanovo, ki je privabilo i v Pliberk i v Šmihel izredno število rojakov. Zboru v Pliberku sta prisostvovala tudi dva zastopnika nar. soc. stranke, med sporedom je prispel še krajevni propagandni vodja med. svet. dr. Herbst. Potek je zadovoljil vse udeležence, radevolje so se predali vplivu navduševalne besede in vedre pesmi. Društveno vodstvo je prevzel za novo sezono posestnik France Buchwald iz Nonče vasi. — Šerčerjevo dvorano je o priliki zbora napolnila pretežno mladina, odbor pa je poskrbel za pester točke. Poleg govora je bilo še petje slovitega spodnjepodjunskega zbora pod vodstvom g. Hartmanna, dogovor in šaljivi prizor „Kralj iz Saturnije“. Pri volitvah je bil enoglasno predlagan za vodjo Šmihelskega društva g. Mirko Kummer, pri vojakihi službujočemu dosedanjemu predsedniku Ivanu Pečniku pa je društvo poslalo na fronto prirčno pozdravno pismo. Zborovalci so nato še počastili štiri častne člane in sicer g. Bicla z Rut, g. Zilana iz Črgovič ter Klokarjevo mamo in posestnico Marijo Kristan.

Prireditve slov. kult. društev. — Na praznik Treh kraljev 6. januarja ima „Trta“ v Žitari vasi ob 10. uri dop. svoj občni zbor z govorom. — Isti dan je ob 3. uri pop. v gostilni Gabriel v Lešah občni zbor šentjakobskega društva „Kot“. — V nedeljo 14. I. je ob pol 10. uri dop. občni zbor društva v Dobrlj vasi. Člani se snidejo v društvenem domu. — V nedeljo 21. tm. zboruje ob 3. uri pop. radiška „Rast“ pri pd. Kopajniku v Tucah. — Isto nedeljo je ob 3. uri pop. občni zbor slov. kult. društva v Logi vasi in sicer v Schleicherjevi gostilni. — Istoka 21. januarja je ob 7. uri zvečer občni zbor brnškega kulturnega društva pri Prangarju v Zmoticah. Zbor je združen z bogatim pevskim sporedom. — V nedeljo 28. januarja je ob 3. uri pop. pri Pušniku v Ratenčah občni zbor društva v Ločah nad Baškim jezerom.

Naše gospodarstvo

Cene za sadežni krompir za leto 1940.

Naša dežela spada pod IV. okraj za sajenje. Za ta veljajo le-te cene in sicer po kakovosti za vrsto a: za navadni sadež RM 6,40 — 7,60, za najboljši pa RM 9 — 10; za vrsto b: 7 — 9, oziroma RM 9,80 — 11,80; za vrsto c: RM 10,60 — 11,80 oziroma RM 14 — 15,20 za 100 kg. Te cene veljajo samo za krompir, ki je po „Reichsnährstand“-u priznan za sadežni. Proti zagreškom v nasprotju s to odločbo so določene stroge kazni.

Ob novem letu ni vandranja.

Deželna kmetska organizacija „Südmark“ javlja, da z ozirom na današnje prilike nihče ne sme zapustiti svojega službenega mesta. Ta prepoved velja seveda tudi za običajno vandranje ob novem letu. Le kdor ima posebne vzroke za spremembo službe, se lahko obrne s tozadevno prošnjo na delovni urad, ki potem odloča. Dovoljenje delovnega urada je nepotrebno, če kdo zapusti svoje mesto v sporazumu z delodajalcem. Kdor je morda že sprejel takozvano „aro“, jo mora vrniti in ostati na svojem starem mestu.

Za škodo storjeno po divjačini na pospravljenih poljskih pridelkih po novem lovskem zakonu ni več odškodnine, ker bi bila to obogatitev na račun drugih.

Zanimivosti iz vsega sveta.

15 tisoč let stara palma. „Ded Peter“ pravijo staremu veteranu v rastlinstvu v avstralskem mestu Sydneyju. Je to palma, ki je stara najmanj 15.000 let, pa je še vedno sveža. Njeni sosedji so razmeroma mladi, cenijo jih na 3000 do 8000 let. „Deda Petra“ so nedavno neki vandali tako poškodovali, da so ga morali v visoki starosti presaditi. Poizkusi je uspel in 15.000 letna palma bo dočakala še kakšno tisočletje.

Nova kovina „niob“. Nemci so iznašli zadnje čase več kemičnih izdelkov. Tako so nedavno odkrili postopek za izdelovanje nioba, kovine, ki sliči po barvi platinu, tali pa se šele pri 2500 stopinjah C. Kovina se lahko vari z drugimi kovinami. Niob bodo uporabljali za izdelovanje zdravniških priprav, kajti niob ne rjavi, prenese koncentrirane kisline, prav lahko pa ga tudi obdelujejo.

Dveletni deček dobil glavni dobitke. Pri zadnjem žrebanju romunske državne loterije je zadel dveletni sinček siromašne bukareške družine šest milijonov lejev. Mati je kupila srečko na sinčkovo ime, „ker starši nikoli v življenju niso imeli sreče“. Zdi se, da je mali Aleksander zdaj med najmlajšimi milijonarji na svetu.

Vrhovni poveljnik finske vojske maršal Mannerheim, po katerem se imenuje tudi sistem južnofinskih utrd, je že prileten mož. Več let je že od tega, ko je praznoval 70 letnico, vendar mu pa usoda še ne privoščiči počitka. Legendarna Mannerheimova postava je za Fince večja od vseh njihovih politikov in diplomatov, kajti v njem sta združeni predstavi vojskovodje in borca za svobodo Finske. Gustav Mannerheim je potomec ene najstarejših finskih plemiških rodbin, ki je dala finskemu narodu več odličnih državnikov. Služil je 30 let kot častnik v ruski carski vojski, ko je bila Finska še ruska kneževina. Boril se je tudi v rusko-japonski vojni. Takrat je napravil na konju pomembno uradno politično pot skozi srednjo Azijo dolgo 14.000 km. Med svetovno vojno se je odlikoval kot konjeniški general na bojiščih Poljske, Galicije in Besarabije. Po revoluciji v Rusiji se je vrnil v svojo domovino in se ponudil finski vladi. Bil je z navdušenjem sprejet. Mannerheim se je takoj lotil organizacije finske armade, katere poveljnik je ostal do danes.

Indijskim vdovam ne bo treba več živim na grmade. Boj proti temu običaju so Evropejci pričeli že koj po svojem prihodu v Indijo, toda šele pozno so želi uspehe. Energično pa so nastopili proti sežiganju vdov oblasti pred 90 leti in sicer po smrti Singha iz Kašmirja. Ta je

Zato mora vsak sam skrbeti, da obvaruje zunaj na polju hranjene poljske pridelke, kot krompir, repo, žito, slamo itd, pred divjačino. Navadno zadostuje običajno sredstvo za prezimovanje, sem ter tja pa je treba sličnih priprav, kakor jih rabimo poleti za odvracanje ptic in divjačine (cunjje ali pločevina na kolih in slično).

Po odloku državnega urada „Chemie“ dobi vsak kmetovalec le toliko dušikovega in fosforjevega gnoja, kolikor ga je nabavil v zadnjem gospodarskem letu in sicer velja za dušik čas od 1. 7. — 30. 6. in za fosfor od 1. 5. — 30. 4. leta 1938/39. Kdor ga ima torej v smislu tega odloka še dobiti, mora javiti upravičeno količino vsaj do 15. januarja 1940.

Jabolčni čaj je tečen in zdravilen ter lahko nadomesti inozemski čaj. Olupke ali tudi zrele jabolke zrežemo v koščke, velike kot grah. Te koščke posušimo v peči. Kadar pripravljamo čaj, postavimo vodo z jabolčnimi koščki za uro ali več na hladno, nakar jo šele zvreemo in uživamo.

Celovski trg. Govedo: voli: AA 1,01, A 0,88, 991. B 0,83; junci: AA 0,93, A 0,81, B 0,72 — 0,73; krave: A 0,80 — 0,85, B 0,71 — 0,77, C 0,53 — 0,65, D 0,46. Svinje: nad 150 kg: 1,18; nad 135 kg: 1,16; nad 120 kg: 1,14; nad 100 kg: 1,10; nad 85 kg: 1,10; pod 85 kg: 1,00. Zaklana teleta: 1,25 — 1,40; žive ovce: 0,70 — 0,72.

imel velik harem — 500 najlepših indijskih žen... Vse so po stari šegi hotele po smrti svojega gospodarja na grmodo. Oblasti pa so to namero z izredno ostrim nastopom preprečile. Le pozamezni primeri so še pričali, kako močno je med ljudstvom vkoreninjena ta kruta navada.

Natančni merilec. Švedski inženjer Abramson je v Eskilstuni, „švedskem jeklenem mestu“, zgradil instrument, ki mu je dal ime mikrokator in s katerim lahko točno izmeri najmanjše stvari nad „velikostjo“ dveh stotisočink milimetra. Instrument temelji na prostem principu in je velike važnosti za rabo v industriji.

Letos je preteklo sto let, odkar je izšel prvi zvezek Meyerjevega leksikona v Lipskem. Od tedaj do danes je ta zavod izdal že 49 podobnih del. Meyers Lexikon je znan po vsem svetu in šteje že nad 23 milijonov izdanih zvezkov.

Napoleonov meč. Moskvska „Večerna pošta“ je nedavno poročala, da je po naključju neki krojač iz Moskve našel meč, ki ga je svoj čas nosil Napoleon Bonaparte. Meč ima ročaj iz damaščanskega jekla ter nosi napis v francoščini: „Napoleon Bonaparte, prvi konzul francoske republike“. Držaj meča ima okras, ki predstavlja levjo glavo ter je delo znanega takratnega francoskega rezbarja Boutteja iz Verzaja. Ta meč je Napoleon poklonil iz hvaležnosti ruske mu knezu Šuvalovu, ker ga je spremljal na otok Elbo ter mu posodil svoj suk-njič, s katerim se je zakril, da ga niso spoznali.

V tramvaju. Gospa Papihova sedi v tramvaju s sinčkom Rudijem. Rudi je star že 11 let, a mama je plačala le malo vozovnico, ki velja za otroke do 10 let. Rudi je poreden. Mama: „Če ne boš miren, dobiš vpričo vseh ljudi klofuto!“ — Rudi: „Če dobim klofuto, povem takoj sprevodniku, koliko sem star.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Joško Suppanz, Klagenfurt, Klausnerring 26. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. —

Joh. Leon sen.

knjigarna, trgovina s papirjem in tiskovinami
Klagenfurt, Obstplatz 2, tel. 42
tiskarna, knjigovoznica
Klagenfurt, Domgasse 17, tel. 653